

Datum: 2022-10-31
Handläggare: Lars Windisch
Direktr:
Diariernr: 2022.252 KUN

Kultur- och utbildningsnämnden

Remissvar till Skolverket, förslag till ändrade programstrukturer för de nationella yrkesprogrammen i gymnasieskolan

Ärendebeskrivning

Den 6 april i år beslutade riksdagen om ökade möjligheter till grundläggande behörighet på alla nationella yrkesprogram i gymnasieskolan. Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2023 och tillämpas första gången på utbildning som påbörjas höstterminen 2023. I den beslutade propositionen *Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram* (prop. 2021/22:94) anges att syftet med förändringen är att göra yrkesprogrammen mer attraktiva för elever som inte bestämt sig för om de vill studera vidare efter gymnasieskolan eller inte. För att öka yrkesprogrammets attraktionskraft är det enligt regeringen angeläget att utbildningarna ger eleverna många valmöjligheter efter gymnasieskolan. Regeringen konstaterar i propositionen att elever på yrkesprogram visserligen redan har rätt att läsa det som krävs för grundläggande behörighet, men att det inte alltid fungerar i praktiken.

Regeringen påtalar att det konstaterades i Gymnasieutredningen att det visat sig vara svårt för många att realisera denna rättighet i praktiken, till exempel på grund av schemakrockar i samband med arbetsplatsförlagt lärande. Detta leder till att många elever väljer bort grundläggande behörighet. Regeringen bedömer att förslaget om att yrkesprogrammen ska innehålla det som krävs för att eleverna ska uppnå grundläggande behörighet kommer att medföra att skolorna på ett tidigare stadium måste ta tag i dessa typer av planeringsproblem. Därmed ökar elevernas faktiska möjligheter att läsa det som behövs för att de ska uppnå grundläggande behörighet.

Elever vid yrkesprogrammen kan enligt lagkravet välja tre vägar inom sin utbildning. I elevens studieplan ska alltså en yrkesexamen *och* en grundläggande högskolebehörighet finnas. Studieplanen kommer då att innehålla 2800p (för Barn- och fritidsprogrammet samt Vård- och omsorgsprogrammet 2700p). I alternativ 1 läser eleven alla kurser. I alternativ 2 väljer eleven bort de tre (BF och VO: två) kurser som ger grundläggande högskolebehörighet och erhåller en yrkesexamen om 2500p. Dock önskade inte regeringen försämra möjligheterna för några elever och därför finns också ett alternativ 3 då eleven inom ramen för 2500p använder individuella val och programfördjupning för att erhålla en grundläggande högskolebehörighet. Denna möjlighet saknar dock elever vid en NIU-utbildning, de behöver välja alternativ 1.

Skolverket har nu översänt förslag till ändringar i de föreskrifter som reglerar vilka kurser som får ingå i de nationella yrkesprogrammen i gymnasieskolan samt i yrkesdansutbildningen. Nämnden har som skolhuvudman lämnats möjlighet att yttra sig över förslagen och särskilt de förslag som är relevanta för remissinstansen. Eventuella synpunkter bör vara Skolverket tillhanda senast den 21 november 2022.

Förvaltningens yttrande

I Alingsås erhöll läsåret 21/22 23 stycken yrkes elever grundläggande högskolebehörighet. Detta motsvarar knappt en fjärdedel av eleverna. Samtliga dessa elever har erhållit behörigheten inom ramen för 2500p eftersom det var den enda möjligheten för dessa elever. Det är svårt att uppskatta hur många av dessa elever som skulle ha valt att erhålla den grundläggande högskolebehörigheten inom ramen för en utvidgad studieplan.

Förvaltningen gör bedömningen att skolan kommer att kunna följa den nya skollagens krav vilka realiserar i skolverkets föreskrifter men att konsekvenserna kan komma att bli omfattande för eleverna. De elever som önskar erhålla en grundläggande gymnasiebehörighet i enlighet med de nya reglerna bedöms vara få, men kommer att påverka studiegången för alla övriga elever. Med en på grund av förordningen relativt kunskapsintensiv årskurs 1 finns risken att enskilda elever halkar efter (eller i värsta fall avsluta sina studier) och kommer att kräva stöd under årskurs 2 och 3.

För att inrymma samtliga kurser enligt de föreslagna förändringarna i förordningen behöver timplanerna för yrkesprogrammen justeras. Skoldagens ram sätter begränsningar för hur många kurser som kan läsas varje läsår. I dagsläget är yrkesförberedande programmens skoldagar längre än de högskoleförberedande programmens. Det beror på att de yrkesförberedande eleverna har en högre garanterad undervisningstid. Med en utökning av 300p (290 undervisningstimmar) behöver dessa fördelas över hela gymnasietiden för att kunna rymmas inom skoldagens ram. Då den grundläggande behörigheten består av påbyggnadskurser behöver andra grundläggande kurser justeras så att de startar tidigare i utbildningen. Effekten av denna justering blir då att elever som väljer bort att skaffa sig den grundläggande högskolebehörigheten inom ramen för 2800p (BF och VO 2700p) kommer att få en snedfördelad utbildning med tyngdpunkt då de startar sin utbildning.

För elever som läser en NIU-utbildning har de idag en utökad studieplan om 100p. Önskar dessa elever dessutom erhålla en grundläggande högskolebehörighet kommer de att behöva läsa upp till 2900p. Det kan riskera att ha en utträngningseffekt och elever avstår att läsa till behörighet på grund av omfattningen.

Förvaltningen gör bedömningen att effekterna av de förslagna förändringarna i förordningen kommer att gynna några få elever men missgynna flertalet. I värsta fall kommer förändringarna att verka avskräckande istället för inbjudande.

Ekonomisk bedömning

Förvaltningen bedömer att förändringen i lagen som sådan medför ökade kostnader för nämnden om ca 500 000 kr. Förändringarna i föreskrifterna medför inga ytterligare kostnader. Dock kan ytterligare kostnader för stöd komma att tillkomma.

Förslag till beslut

Kultur- och utbildningsnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget och översänder det till Skolverket.

Beslutet ska skickas till
Skolverket

Lars Svensson
Förvaltningschef/skolchef

Lars Svensson, Godkännare tjänsteskrivelse, 2022-11-08